

KOORNSTRA

EUROOPA KOHTU OTSUS (teine koda)

8. juuni 2006*

Kohtuasjas C-517/04,

mille esemeks on EÜ artikli 234 alusel College van Beroep voor het bedrijfsleven'i (Madalmaad) 15. detsembri 2004. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 20. detsembril 2004, menetluses

Visserijbedrijf D. J. Koornstra & Zn. vof

versus

Productschap Vis,

EUROOPA KOHUS (teine koda),

koosseisus: koja esimees C. W. A. Timmermans, kohtunikud J. Makarczyk, R. Silva de Lapuerta (ettekandja), P. Küris ja J. Klučka,

* Kohtumenetluse keel: hollandi.

kohtujurist: C. Stix-Hackl,
kohtusekretär: vanemametnik L. Hewlett,

arvestades kirjalikus menetluses ja 19. jaanuari 2006. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke märkusi, mille esitasid:

- Visserijbedrijf D. J. Koornstra & Zn. vof, esindaja: *advocaat* E. J. Rotshuizen,
- Productschap Vis, esindaja: *advocaat* P. C. H. van Schooten,
- Hollandi valitsus, esindajad: H. G. Sevenster, C. A. H. M. ten Dam ja C. M. Wissels,
- Kreeka valitsus, esindajad: G. Kanellopoulos ja M. Tassopoulou,
- Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: M. van Beek ja F. Clotuche-Duvieusart,

olles 7. märtsi 2006. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab EÜ artiklite 25 ja 90 tõlgendamist.
- 2 Eelotsusetaotlus esitati äriühingu Visserijbedrijf D. J. Koornstra & Zn. Vof (edaspidi „Koornstra”) ja Productschap Vis vahelises kohtuvaidluses maksu üle, mille viimane määras Koornstra’le krevettide transportimiselt Taani 2000. aastal.

Õiguslik raamistik

- 3 Productschap Vis on Hollandi avalik-õiguslik kutseorganisatsioon, mis asutati ettevõtjate huvides, kes tegelevad kalapüügi ja kala töötlemisega, mille eesmärk pärast viimase ümbertöötlemist on saada vastavalt vajadusele kas inimtoiduks või loomasöödaks sobivaid tooteid, ja turustavad inimtoiduks sobivaid kas ümbertöödeldud või töötlemata kala või kalatooteid.
- 4 Määruse krevetisõelade ja -koorijate oksjonil rahastamise kohta 2000. aastal (verordening financiering garnalenzeven en garnalenkraakers visafslagen 2000) § 2 lõige 1 sätestab:

„Alates käesoleva määruse jõustumise kuupäevale järgnevast esimesest esmaspäevast on ettevõtja, kes lähetab Hollandi kalalaeval krevette, kohustatud tasuma Productschap'ile maksu 0,01 Hollandi kuldnat 1 kilogrammi krevettide kohta, mille ta transpordib ja müüb inimtoiduna kasutamise eesmärgil.”

- 5 Sama määruse § 3 lõige 1 sätestab, et maksutulude eesmärk on rahastada nii Productschap'i ostetavaid sõelasid ja koorijaid kui ka nende paigaldamist ja hooldust.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

- 6 Koornstra on ettevõtja, kes tegeleb krevettide transpordiga kalalaeval „Elizabeth”. Vastavalt tema 1. augusti 2002. aasta deklaratsioonile transportis Koornstra 2000. aastal 52 984 kg krevette, millest 28 774 kg müüdi Madalmaade oksjonil ja 24 210 kg tarniti turustamiseks otse Taani.

- 7 Määruse § 2 lõike 1 alusel määras Productschap Vis 19. septembri 2002. aasta otsusega Koornstra'le 24 210 kg krevettide eest maksu 109,86 eurot.

- 8 Koornstra esitas 25. oktoobri 2002. aasta kirjas selle otsuse peale kaebuse.
- 9 19. märtsi 2003. aasta otsusega (edaspidi „vaidlustatud otsus”) jättis Productschap Vis Koornstra kaebuse rahuldamata.
- 10 Koornstra kaebas vaidlustatud otsuse 25. aprillil 2003. aastal edasi College van Beroep voor het bedrijfsleven'ile. Kuna viimane ei olnud kindel, kas määruse § 2 lõikes 1 sätestatud maks (edaspidi „vaidlustatud maks”) on ühenduse õigusega kooskõlas, otsustas ta menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas ühenduse õigusega, eriti EÜ artiklitega 25 ja 90, on kooskõlas niisugune maks nagu vaidlustatud maks, millega maksustatakse liikmesriigi ettevõtja poolt selles liikmesriigis registreeritud kalalaeval krevettide transportimine ja mis on mõeldud selles liikmesriigis krevetisõelade ja -koorijate rahastamiseks, kui seda maksu võetakse ka selle ettevõtja poolt krevettide mujale ühendusse transportimisel?

2. Kas eelmisele küsimusele vastamisel on tähtsust:

a) krevettide püügikohal;

b) asjaolul, et pärast transportimist mujale ühendusse transporditakse krevetid seejärel kalalaeva registreerimisjärgsesse liikmesriiki;

c) asjaolul, et transportimisel mujale ühendusse tuleb krevettide sõelumise ja koorimise eest seal samuti tasuda?”

Eelotsuse küsimused

- 11 Eelotsusetaotluse esitanud kohus küsib oma küsimustega, mida tuleks uurida koos, sisuliselt seda, kas niisugune maks, nagu on kõne all põhikohtuasjas, võib endast kujutada tollimaksudega samaväärse toimega maksu EÜ artikli 25 mõttes või EÜ artikliga 90 keelatud diskrimineerivat riigimaksu.

- 12 Esiteks tuleb meenutada, et samaväärseid maksusid ja diskrimineerivaid maksusid puudutavaid sätteid ei saa kohaldada koos, st asutamislepingu süsteemi kohaselt ei saa sama maks kuuluda üheaegselt kahte kategooriasse (17. septembri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-347/95: UCAL, EKL 1997, lk I-4911, punkt 17; 22. mai 2003. aasta otsus kohtuasjas C-355/00: Freskot, EKL 2003, lk I-5263, punkt 39, ja 27. novembri 2003. aasta otsus liidetud kohtuasjades C-34/01–C-38/01: Enirisorse, EKL-2003, lk I-14243, punkt 59).

- 13 Seetõttu tuleb kõigepealt uurida, kas vaidlustatud maksu võib pidada eksporditollimaksuga samaväärse toimega maksuks EÜ artiklite 23 ja 25 mõttes. Kui see nii ei ole, siis tuleks järgmisena kontrollida, kas nimetatud maks kujutab endast EÜ artikliga 90 keelatud diskrimineerivat riigimaksu.
- 14 Põhikohtuasjas on tuvastatud, et vaidlustatud maksu ei võeta siis, kui kaubad toimetatakse üle asjaomase liikmesriigi piiri, kuid seda määratakse süstemaatilisel ja ühetaoliselt Hollandi kalalaeval transporditavate krevettide suhtes hoolimata sellest, kas need on mõeldud siseriiklikule turule või ekspordiks, ning et selle maksu tulust rahastab Productschap Vis sõelade ja koorijate ostmist, paigaldamist ja hooldust.
- 15 Väljakujunenud kohtupraktika kohaselt kujutab iga ühepoolset kehtestatud ükskõik kui väike rahaline kohustus, hoolimata selle nimetusest ja kohaldamise viisist, mis kehtib kaupade suhtes asjaolu tõttu, et neid toimetatakse üle piiri ja kui selle puhul ei ole ranges tähenduses tegemist tollimaksuga, endast EÜ artiklite 23 ja 25 tähenduses samaväärse toimega maksu, isegi kui nimetatud maksu ei koguta riigi nimel (eespool viidatud kohtuotsus UCAL, punkt 18; 9. septembri 2004. aasta otsus kohtuasjas C-72/03: Carbonati Apuani, EKL 2004, lk I-8027, punkt 20, ja 8. novembri 2005. aasta otsus kohtuasjas C-293/02: Jersey Produce Marketing Organisation, EKL 2005, lk I-9543, punkt 55).
- 16 Selline maks ei kujuta endast siiski tollimaksuga samaväärse toimega maksu, vaid riigimaksu EÜ artikli 90 tähenduses, kui ta on osa siseriiklikust üldisest maksusüsteemist, mida kohaldatakse teatavatele kaubakategooriatele objektiivsete kriteeriumide alusel ning vastava kauba päritolule või sihtkohale vaatamata (23. aprilli 2002. aasta otsus kohtuasjas C-234/99: Nygård, EKL 2002, lk I-3657, punkt 19, ja eespool viidatud kohtuotsus Carbonati Apuani, punkt 17).

- 17 Samuti tuleneb Euroopa Kohtu praktikast antud kontekstis, et samalaadsete kriteeriumide põhjal siseriiklikul turul ümbertöödeldud või turustatud omamaiste toodete ja omamaistele eksporditud töötlemata toodetele määratud maksu õiguslikul hindamisel võib osutada vajalikuks arvesse võtta seda, kuidas maksutulude kasutatakse (eespool viidatud kohtuotsus Nygård, punkt 21).
- 18 Kui sellise maksu tulu on mõeldud rahastamiseks tegevusi, millest saavad erilist kasu need omamaised tooted, mida töödeldakse ümber või turustatakse siseriiklikult, võib järeldada, et maksustamine samadel kriteeriumidel on sellegipoolest diskrimineeriv, kuna siseriiklikul turul ümbertöödeldud või turustatud toodetele kehtestatud maksukoormuse neutraliseerivad soodustused, mida selle maksuga rahastamisest saadakse, samas kui eksporditud töötlemata toodetele kehtestatud maks on netomaks (eespool viidatud kohtuotsus Nygård, punkt 22).
- 19 Seoses sellega, kui maksutulude kasutamisest tulenevad soodustused, mis on osa siseriiklikust üldisest maksusüsteemist ja mida kohaldatakse süstemaatiliselt siseriiklikul turul ümbertöödeldud või turustatud omamaistele toodetele ja neile toodetele, mis eksporditakse töötlemata kujul, hüvitavad täielikult siseriiklikul turul ümbertöödeldud või turustatud omamaise toote maksukoormuse, kujutab see maks endast tollimaksudega samaväärse toimega maksu, mis on keelatud EÜ artiklitega 23 ja 25. Seevastu on sellise maksu puhul EÜ artiklis 90 ette nähtud diskrimineerimise keelu rikkumisega tegemist siis, kui siseriiklikul turul ümbertöödeldud või turustatud omamaiste toodete soodustused, mida saadakse maksutulude kasutamisest, hüvitavad nende toodete maksukoormust üksnes osaliselt (eespool viidatud kohtuotsus Nygård, punkt 23).
- 20 Juhul, kui siseriiklikul turul ümbertöödeldud ja turustatud omamaistele toodetele mõeldud soodustused hüvitavad täielikult nende toodete maksukoormuse, tuleb

tootelt võetavat maksu kui tollimaksuga samaväärset maksu pidada täies ulatuses ebaseaduslikuks. Vastupidisel juhul, kui soodustused hüvitavad siseriiklikul turul ümbertöödeldud ja turustatud omamaistele toodetele kehtestatud maksukoormuse osaliselt, peab eksporditud omamaistelt toodetelt võetav maks, mis põhimõtteliselt on seaduslik, olema keelatud selles osas, millega see hüvitab nimetatud maksukoormuse, ja maksu tuleb vähendada proportsionaalselt (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused UCAL, punkt 23, ja Nygård, punkt 42).

- 21 Hüvitamise kriteeriumi otstarbekas ja nõuetekohane kohaldamine eeldab seda, et viiteperioodil kontrollitakse, kas siseriiklikul turul ümbertöödeldud või turustatud toodetelt kõnealuse maksuna tervikuna võetav summa ja nendele toodetele erandkorras antavad soodustused on rahaliselt võrdväärsed (17. septembri 1997. aasta otsus kohtuasjas C-28/96: Fricarnes, EKL 1997, lk I-4939, punkt 27, ja eespool viidatud kohtuotsus Nygård, punkt 43).
- 22 Arvestades just meenutatud põhimõtteid, on siseriikliku kohtu kohustus tagada, et siseriiklikul turul ümbertöödeldud või turustatud omamaised tooted *de facto* ei saaks eksporditud omamaiste toodetega võrreldes vaidlustatud maksu saajaks oleva organi teenustest erandkorras või proportsionaalselt tunduvalt suuremat kasu, millega on võimalik täielikult või osaliselt hüvitada sellel maksul põhinev maksukoormus (vt selle kohta eespool viidatud kohtuotsused UCAL, punkt 26, ja Fricarnes, punkt 29).
- 23 Eelotsusetaotlusest selgub, et sõelumis- ja koorimisvahendite rahastamisest vaidlustatud maksu abil saavad kasu üksnes ettevõtjad, kes lähetavad krevette Madalmaadesse.

- 24 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu arvates on muu hulgas tuvastatud, et kuigi ettevõtjatele, kes transpordivad krevette Hollandi kalalaevadel teistesse liikmesriikidesse, on kehtestatud vaidlustatud maks, ei saa nad nimetatud vahenditest kasu.
- 25 Sellest järeldub, et vaidlustatud maks koormab ekspordiks mõeldud tooteid tunduvalt raskemini kui Hollandi turule mõeldud tooteid.
- 26 Järelikult, kui peaks selguma, et vaidlustatud maksu tulu kasutamisest tulenevad soodustused hüvitavad täielikult Hollandi kalalaevadel siseriiklikule turule ümber-
töötlemiseks ja turustamiseks mõeldud krevette transportivate ettevõtjate maksu-
koormuse, on nimetatud maksu kohaldamine ekspordiks mõeldud toodetele
vastuolus EÜ artiklitega 23 ja 25 ning kujutab endast tollimaksuga samaväärse
toimega maksu, mida tuleb pidada ebaseaduslikuks täies ulatuses. Seevastu juhul,
kui soodustused, mida selle maksu tulu kasutamine annab siseriiklikul turul
ümbertöödeldud ja turustatud omamaistele toodetele, hüvitavad üksnes osaliselt
viimastel lasuva maksukoormuse, tähendab selline maks EÜ artiklis 90 ette nähtud
diskrimineerimise keelu rikkumist.
- 27 Seda hinnangut ei mõjuta krevettide püügikoht, asjaolu, et pärast krevettide
transportimist mujale ühendusse transporditakse need kalalaeva registreerimisjär-
gesse liikmesriiki ega asjaolu, et transportimisel mujale ühendusse tuleb krevettide
sõelumise ja koorimise eest seal samuti tasuda.

- 28 Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb eelotsuse küsimustele vastata, et maks, mida liikmesriigi avalik-õiguslik organisatsioon võtab samade kriteeriumide kohaselt siseriiklikule turule või teistesse liikmesriikidesse ekspordiks mõeldud omamaistelt toodetelt, kujutab endast EÜ artiklites 23 ja 25 keelatud tollimaksudega samaväärse toimega maksu, kui selle maksu tulust rahastatakse tegevust, millest saavad kasu üksnes siseriiklikule turule mõeldud omamaised tooted ja kui selle maksu tulu kasutamisest saadavad soodustused hüvitavad täielikult nimetatud toodete maksukoormuse. Seevastu juhul, kui soodustused, mida selle maksu tulu kasutamine annab siseriiklikul turul ümbertöödeldud ja turustatud omamaistele toodetele, hüvitavad üksnes osaliselt viimastel lasuva maksukoormuse, tähendab selline maks EÜ artiklis 90 ette nähtud diskrimineerimise keelu rikkumist.

Kohtukulud

- 29 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus poolelioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule märkuste esitamisega seotud kulused, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (teine koda) otsustab:

Maks, mida liikmesriigi avalik-õiguslik organisatsioon võtab samade kriteeriumide kohaselt siseriiklikule turule või teistesse liikmesriikidesse ekspordiks mõeldud omamaistelt toodetelt, kujutab endast EÜ artiklites 23 ja 25 keelatud tollimaksudega samaväärse toimega maksu, kui selle maksu tulust rahastatakse

tegevust, millest saavad kasu üksnes siseriiklikule turule mõeldud omamaised tooted ja kui selle maksu tulu kasutamisest saadavad soodustused hüvitavad täielikult nimetatud toodete maksukoormuse. Seevastu juhul, kui soodustused, mida selle maksu tulu kasutamine annab siseriiklikul turul ümbertöödeldud ja turustatud omamaistele toodetele, hüvitavad üksnes osaliselt viimastel lasuva maksukoormuse, tähendab selline maks EÜ artiklis 90 ette nähtud diskrimineerimise keelu rikkumist.

Allkirjad